

راه کارهای خروج از رکود بعد از کرونا

علینقی مشایخی

دانشکده مدیریت و اقتصاد

دانشگاه صنعتی شریف

20 فروردین 1399

خلاصه

- شیوع کرونا پی آمدهای اقتصادی نامناسبی خواهد داشت
- رکود شدید فعالیت های اقتصادی، کسری بودجه، ورشکستگی کسب و کارها، بیکاری، تورم، و افزایش فقر از جمله پی آمدهای آن است.
- بیش از 50 تن از اقتصاد دانان خوب کشور بسته سیاستی جامعی برای مدیریت عوارض ناشی از کرونا و حمایت از اقشار آسیب پذیر و بنگاه های اقتصادی تهیه کردند و به دولت پیشنهاد نمودند.
- در این گزارش در کنار پیشنهادات مزبور چند پیشنهاد دیگر برای افزایش تقاضای کل از طریق افزایش سرمایه گذاری، توسعه صادرات، توانمند سازی بنگاه ها و کاهش کسری بودجه برای خروج از رکود تورمی پیشنهاد شده است.
- کلیدی ترین راه خروج از رکود در افزایش تقاضای کل از طریق افزایش سرمایه گذاری با اتکا به بازار سرمایه و افزایش صادرات است.
- پیشنهادات ارائه شده شامل موارد زیر است:
 1. تقویت ظرفیت اعتبار دهی بانک ها از طریق تزریق پول توسط بانک مرکزی به آنها. (اسلاید 7)
 2. تقویت صادرات از طریق:
 - بهبود روابط با بازارهای هدف و پشتیبانی از بنگاه های صادر کننده در آن بازارها توسط وزارت خارجه (اسلاید 9)
 - تسهیل نقل و انتقال پول و صدور ضمانت نامه توسط بانک مرکزی در رابطه با نظام بانکی کشورهای هدف برای تسهیل صادرات (اسلاید 9)
 - تسریع و تسهیل فرایندهای گمرکی برای صادرات (اسلاید 9)
 - ایجاد اتحاد استراتژیک بین شرکت های بالادستی در صنایع مادر و شرکت های پائین دستی برای افزایش ارزش افزوده در محصولات پایه (مانند محصولات پتروشیمی، مس، روی) و صادرات آنها با ارزش افزوده بیشتر. (اسلاید 9)

خلاصه

• ادامه پیشنهادات ارائه شده شامل موارد زیر است:

3. کاهش کسری بودجه از طریق: (اسلاید 10)

- کاهش بودجه دستگاه‌هایی که طی ده سال گذشته رشد نامتعارف در بودجه آنها وجود داشته است.
- انتشار اوراق قرضه دولتی
- ادامه جدی تر واگذاری طرح‌های عمرانی قابل واگذاری به بخش خصوصی
- آزادسازی منابع ارزی کشور در خارج از کشور تا حد امکان
- استقراض از خارج در صورت امکان
- فروش شرکت‌های دولتی از طریق بورس یا مزایده.

4. ارزش بازار سرمایه ایران به حدود 140 میلیارد دلار رسیده است. افزایش سرمایه‌گذاری برای تقویت تقاضای

کل با اتکا به بازار سرمایه راه اصلی خروج از رکود است. بازار سرمایه ایران بیشتر متمرکز روی بازار ثانویه (خرید و فروش سهام شرکت‌های موجود) است. باید با اتکا به منابع موجود در بازار سرمایه با پیشتازی سهامداران بزرگ که دولتی و شبه دولتی اند، مانند صندوق‌ها و سهامداران عمده شرکت‌های بزرگ، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های جدید با اقدامات زیر شروع شود: (اسلایدهای 12 تا 14)

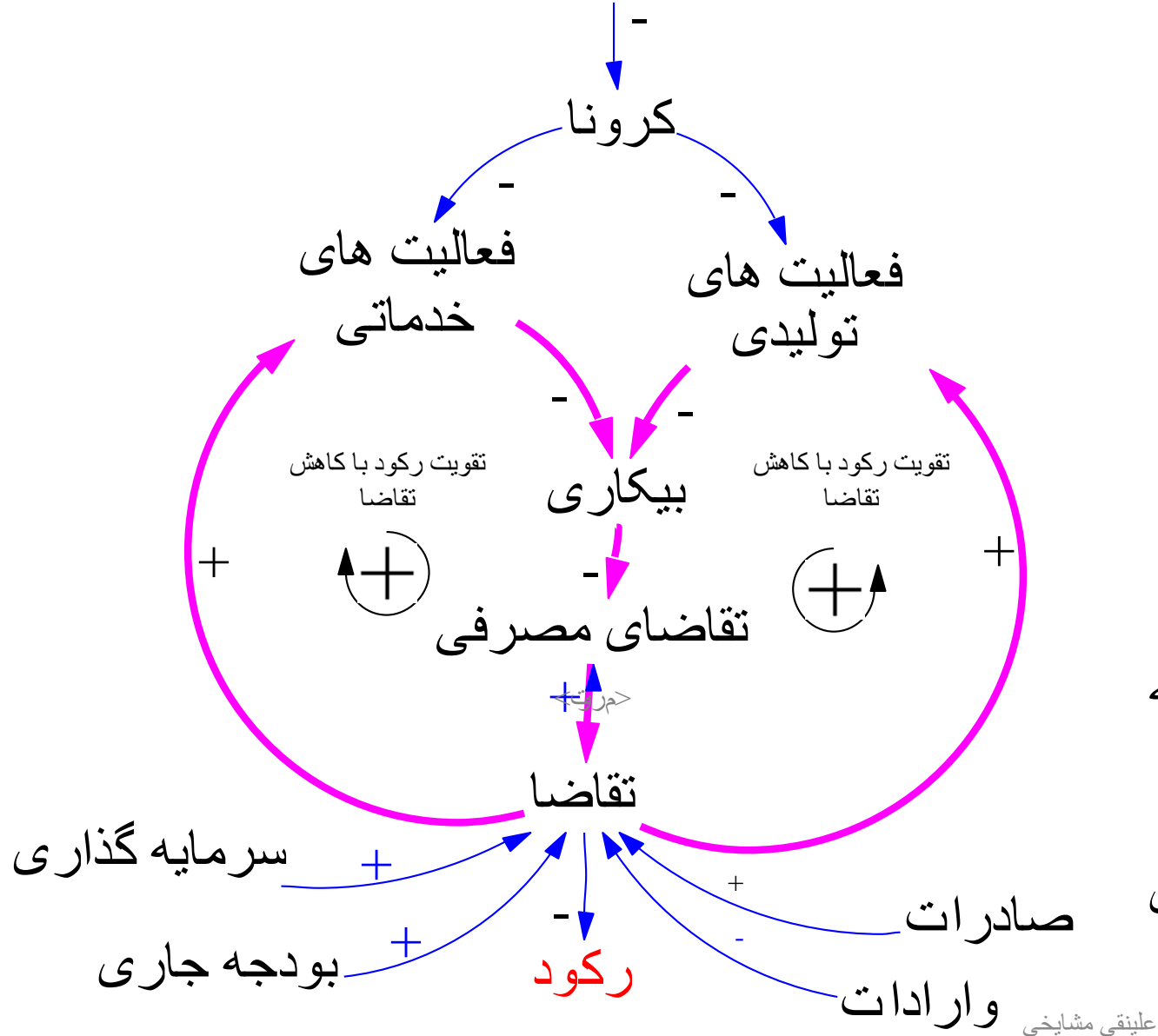
- تسهیل جذب سرمایه‌های خرد برای اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری در بورس از طریق اصلاح‌های ابزارهای موجود (مانند صندوق پروژه) و طرح ابزارهای جدید

خلاصه

4. ادامه پیشنهاد افزایش سرمایه گذاری با اتکا به بازار سرمایه از طریق:

- فروش بخشی از سهام سهامداران بزرگ که عمدتاً از بخش دولتی و عمومی هستند در بورس و کسب نقدینگی
- استفاده از نقدینگی کسب شده برای سرمایه گذاری در پروژه های توجیه پذیر با توجه به نیازها و مزیت های نسبی کشور در زمینه های مانند:
 - صنایع میان دستی و پائین دستی پتروشیمی
 - معادن و صنایع تکمیلی معدنی
 - صنایع غذایی
 - آب بخصوص در سواحل خلیج فارس و دریای عمان
 - شیلات
 - مسکن
 - صنایع ماشین سازی
- عرضه سهام پروژه ها در قالب شرکت های پروژه و از طریق صندوق های پروژه یا ابزار دیگری که بورس میسازد و جذب منابع خرد
- شناسائی نیروهای اجرایی مجرب برای سازماندهی و پیشبرد پروژه ها
- تهیه طرح ها امکان سنجی اولیه در حوزه های مزبور توسط سازمان برنامه، وزارت صمت، وزارت نیرو و جهاد کشاورزی و اعلام عمومی آن ها
- حمایت صندوق توسعه ملی و بانک ها از پروژه های سرمایه گذاری
- تلاش در جهت جذب سرمایه گذار خارجی برای مشارکت در پروژه های سرمایه گذاری
- برنامه ریزی و سازماندهی برای پیشبرد پیشنهادات مزبور.
- برای برنامه ریزی و سازماندهی و پیگیری پیشنهادات مزبور باید ستادی در ریاست جمهوری تشکیل و عمل نماید (مانند ستاد طرح های مهم انقلاب در زمان آقای مهندس موسوی) در دهه 1360.

رعایت اصول بهداشتی و پروتکل های حفاظتی

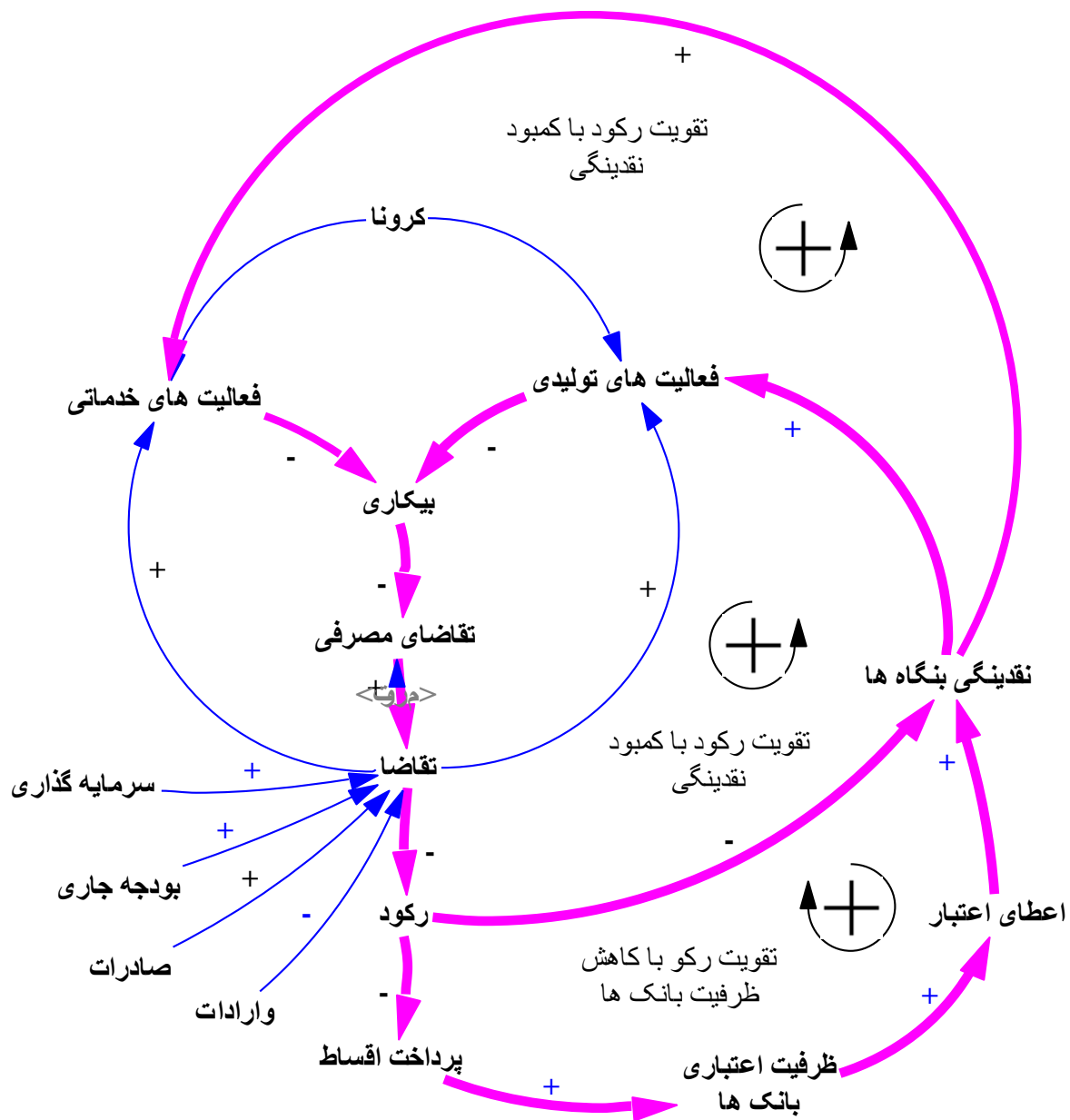

چرخه تعمیق رکود:

- کرونا موجب کاهش فعالیت های اقتصادی می شود.
- کاهش فعالیت ها موجب افزایش بیکاری و کاهش درآمد و تقاضا می شود.
- کاهش تقاضای رکود را تعمیق می نماید.
- چهار جزء تقاضای مصرفی، سرمایه گذاری، بودجه جاری و صادرات تقاضا را افزایش می دهند و واردات آنرا کاهش می دهد.
- واردات جزء کاهنده تقاضای کل است که باید کنترل شود.

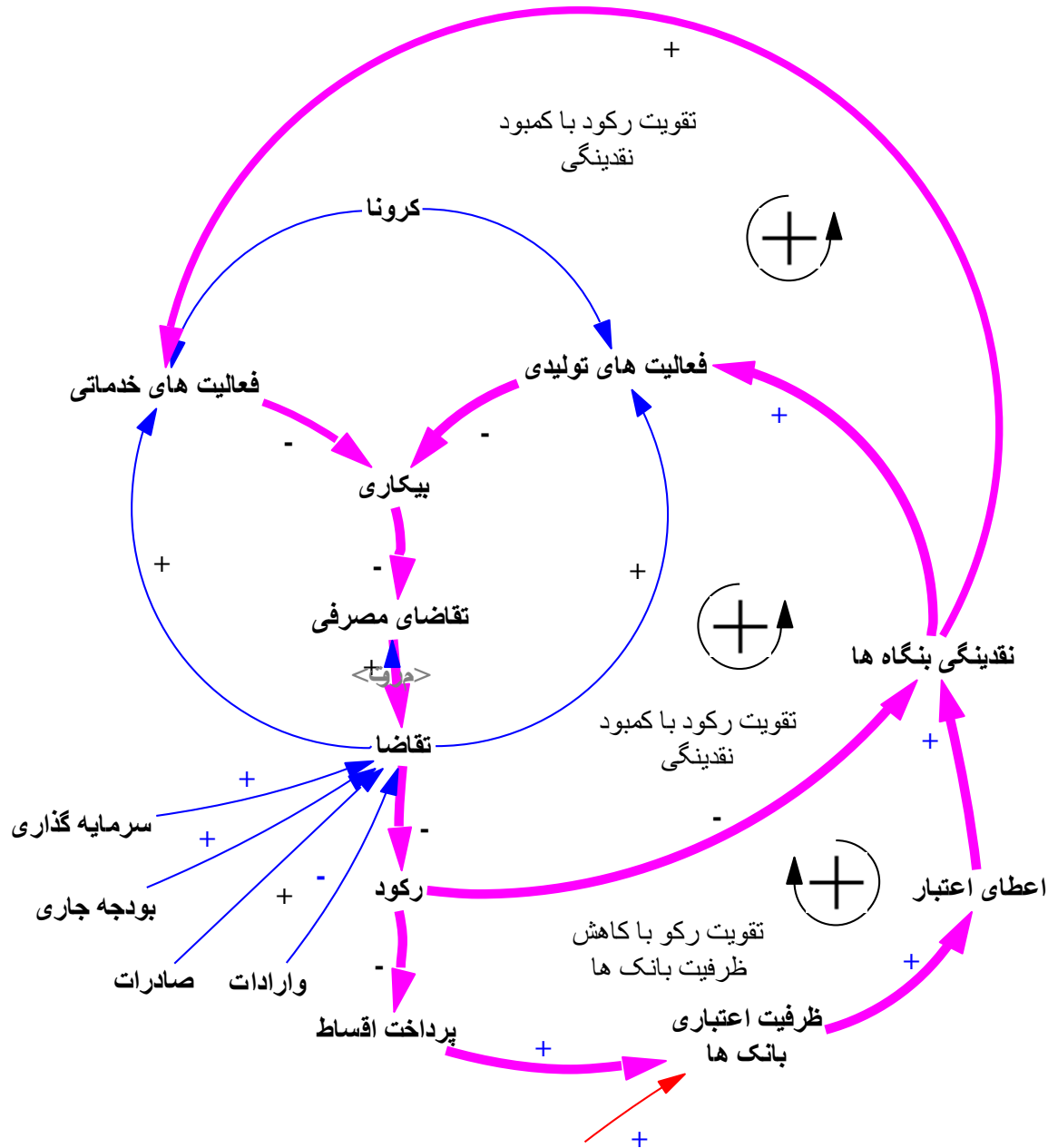
کمبود نقدینگی و افزایش رکود

- رکود موجب می شود کالاها در دست بنگاه ها باقی بماند . نقدینگی در بنگاه کاهش یابد .
- رکود سبب عدم توانائی بنگاه ها در پرداخت به موقع چک ها و اقساط وام خود می شود و ظرفیت اعتباری بانک ها را کاهش میدهد .
- با کاهش ظرفیت اعتباری بانک ها نقدینگی بنگاه ها در فشار بیشتری قرار می گیرد .
- با کمبود نقدینگی فعالیت های تولیدی و خدماتی کاهش پیدا می کند و رکود عمیق تر می شود یا استمرار پیدا می کند .

دخالت بانک مرکزی و افزایش ظرفیت اعتباری

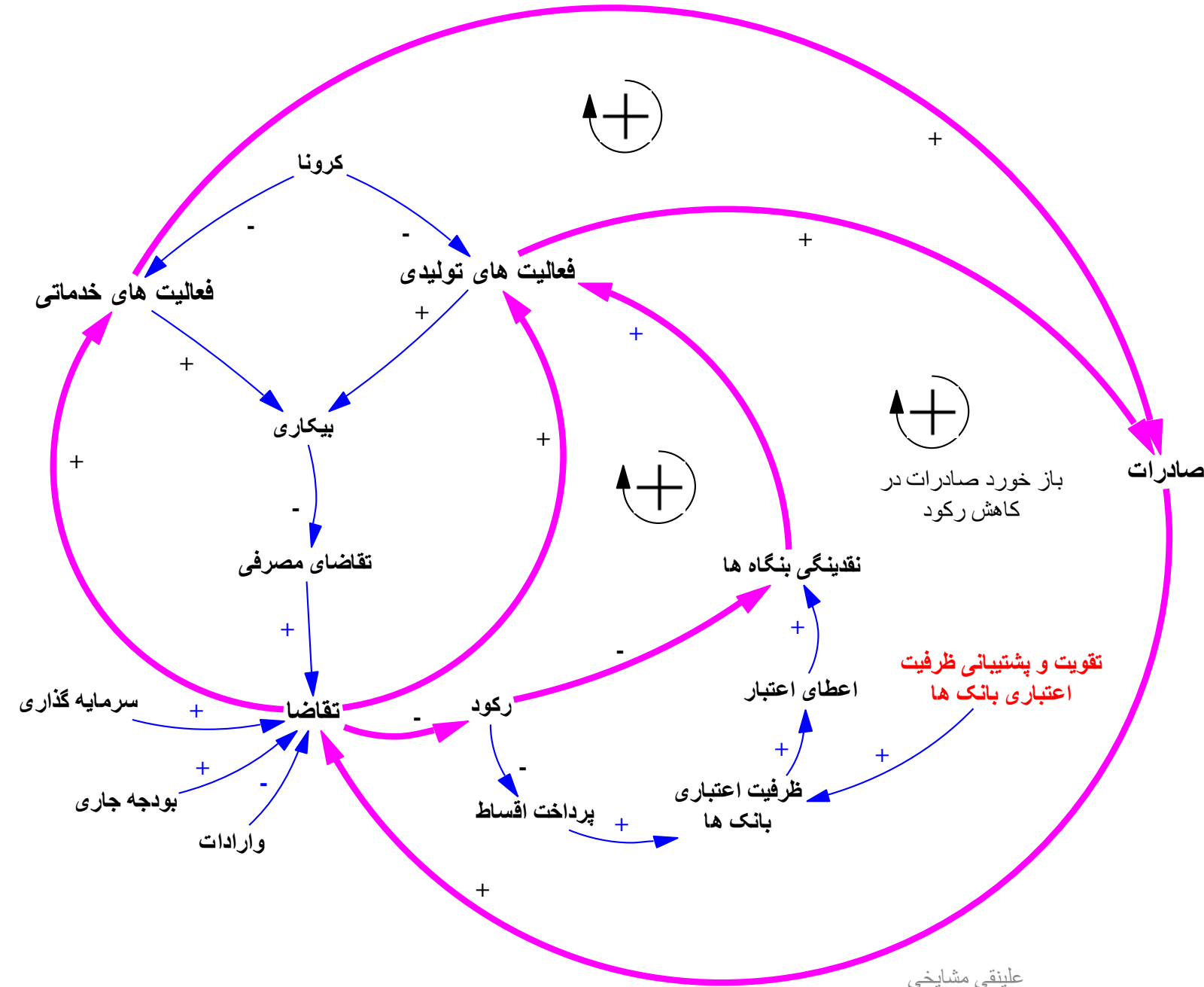
- برای تقویت ظرفیت اعتبار دهی بانک ها باید بانک مرکزی با اعطای اعتبار به بانک ها و تزریق منابع به آنها ظرفیت اعتبار دهی بانک ها برای اعطای اعتبارات را افزایش دهد.

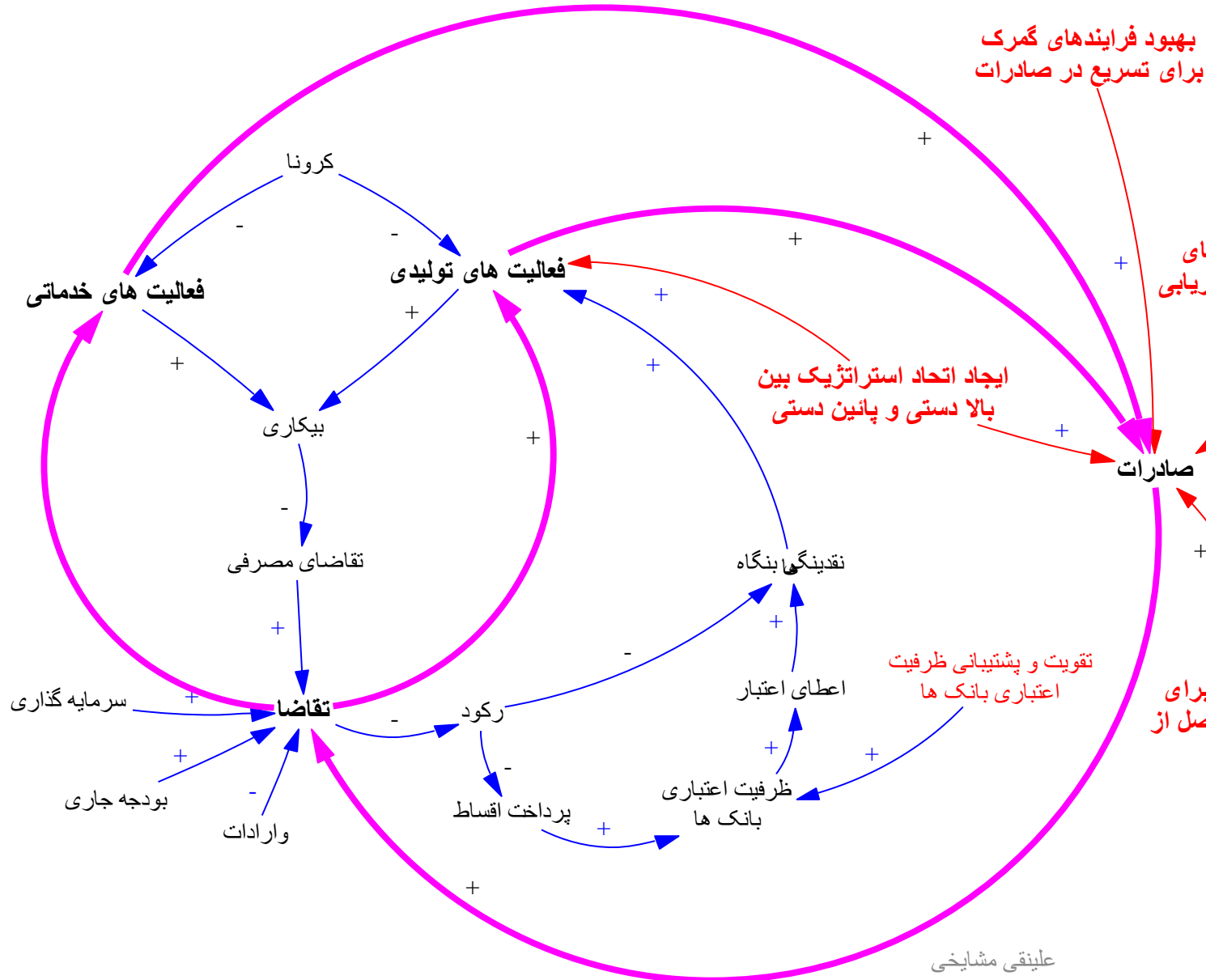
**تقویت و پشتیبانی
ظرفیت اعتباری بانک ها**

صادرات برای کاهش از رکود

- صادرات عاملی برای افزایش تقاضای کل است که اگر افزایش یابد از رکود می‌کاهد.
- باید بخشی از حاصل فعالیت های تولیدی و خدماتی (مانند خدمات فنی و مهندسی) صادر شود.
- با صادرات از رکود کاسته می‌شود.

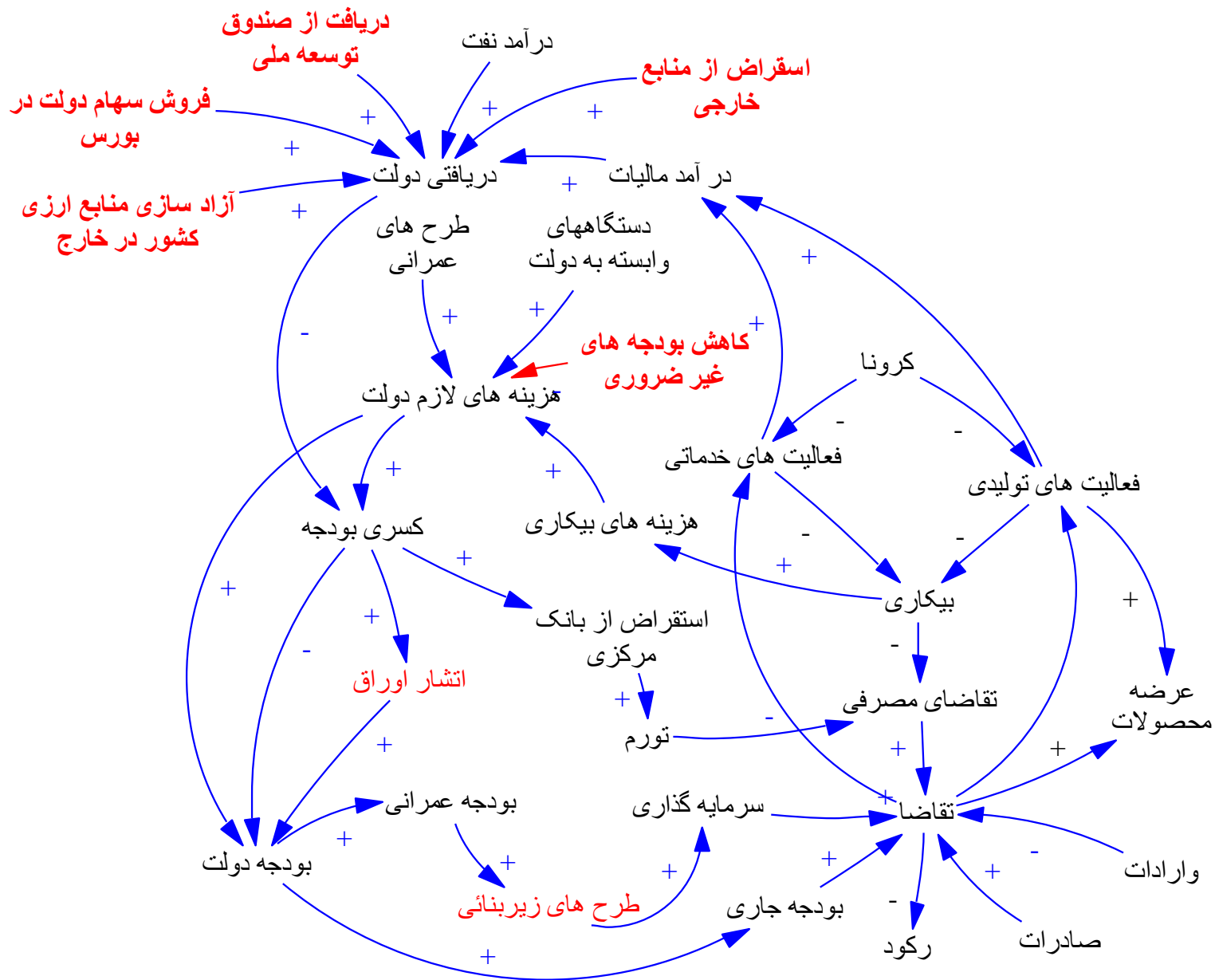

نقش دولت برای تقویت صادرات

- **گمرک:** بهبود فرایندهای گمرکی برای تسریع و تسهیل صادرات
- **وزارت خارجه:** بهبود روابط خارجی با بازارهای هدف و پشتیبانی از صادرات
- **بانک مرکزی:** بهبود روابط بانکی و تسهیل انتقال پول حاصل از صادرات و صدور ضمانت نامه های مورد قبول در خارج از کشور

چالش های بودجه دولت

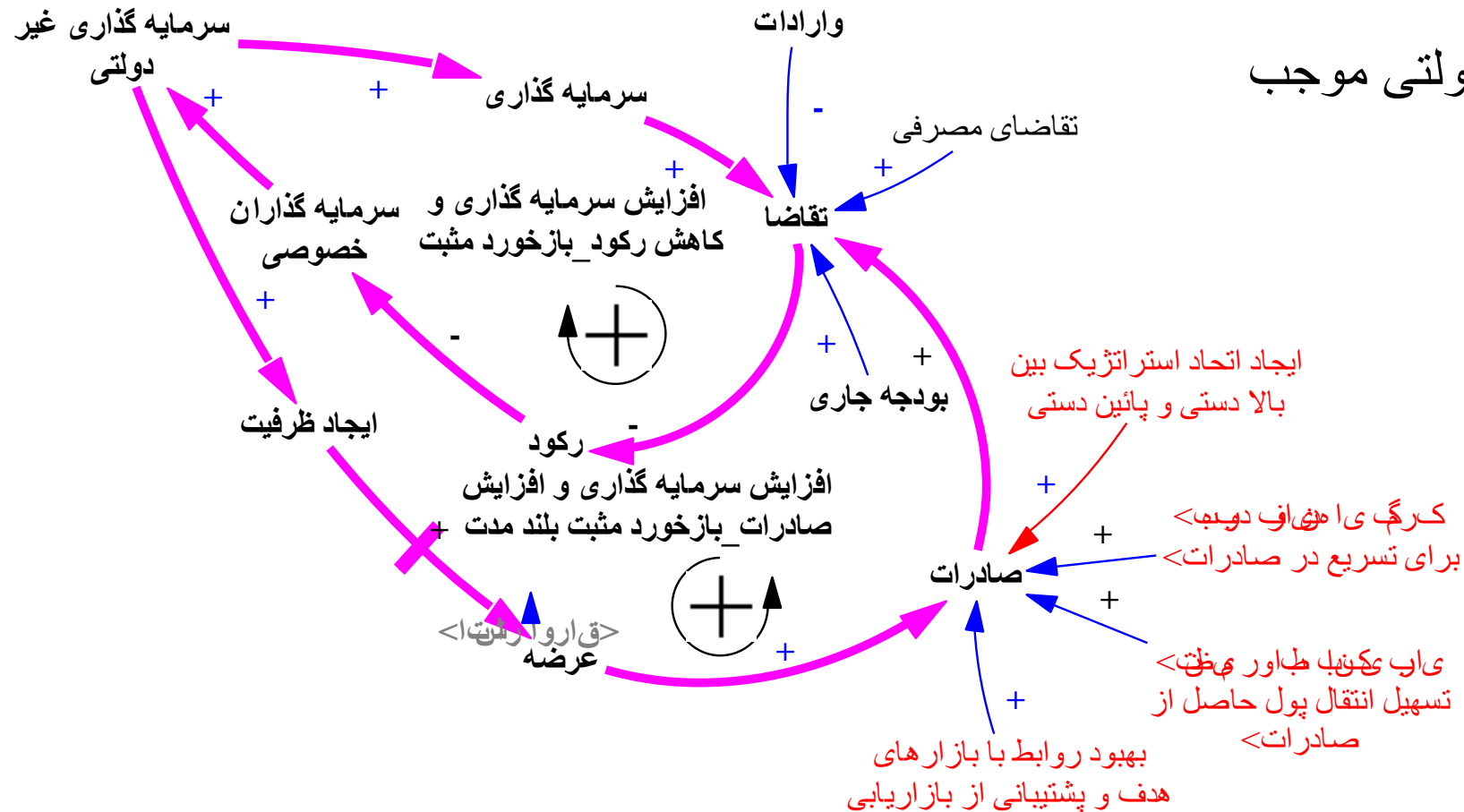
- کاهش در آمد و افزایش هزینه: کاهش درآمد نفت، کاهش درآمد مالیاتی بخاطر رکود، پرداخت هزینه های بیکاری و پرداخت بودجه های جاری غیر ضروری و متورم.

اقدامات دولت:

- کاهش بودجه دستگاه هائی که در ده سال های اخیر اضافه بودجه داشته اند.
- استقراض از بانک مرکزی، انتشار اوراق قرضه دولتی
- آزاد کردن ذخایر ایران در خارج کشور
- استفاده از منابع صندوق توسعه.
- استقراض از منابع خارجی

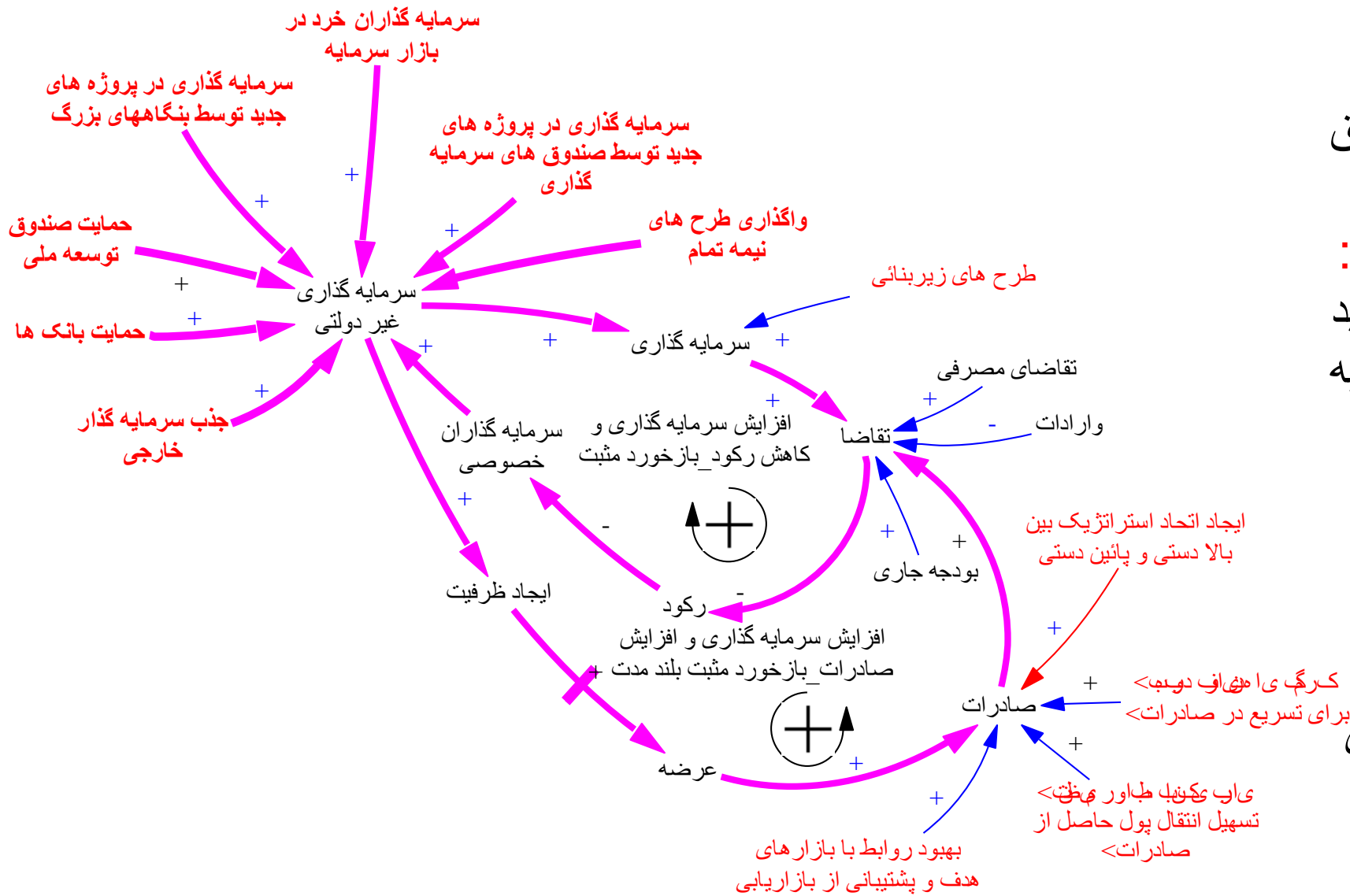
سرمایه گذاری برای افزایش تقاضای کل

- افزایش سرمایه گذاری غیر دولتی موجب افزایش تقاضای کل می شود.

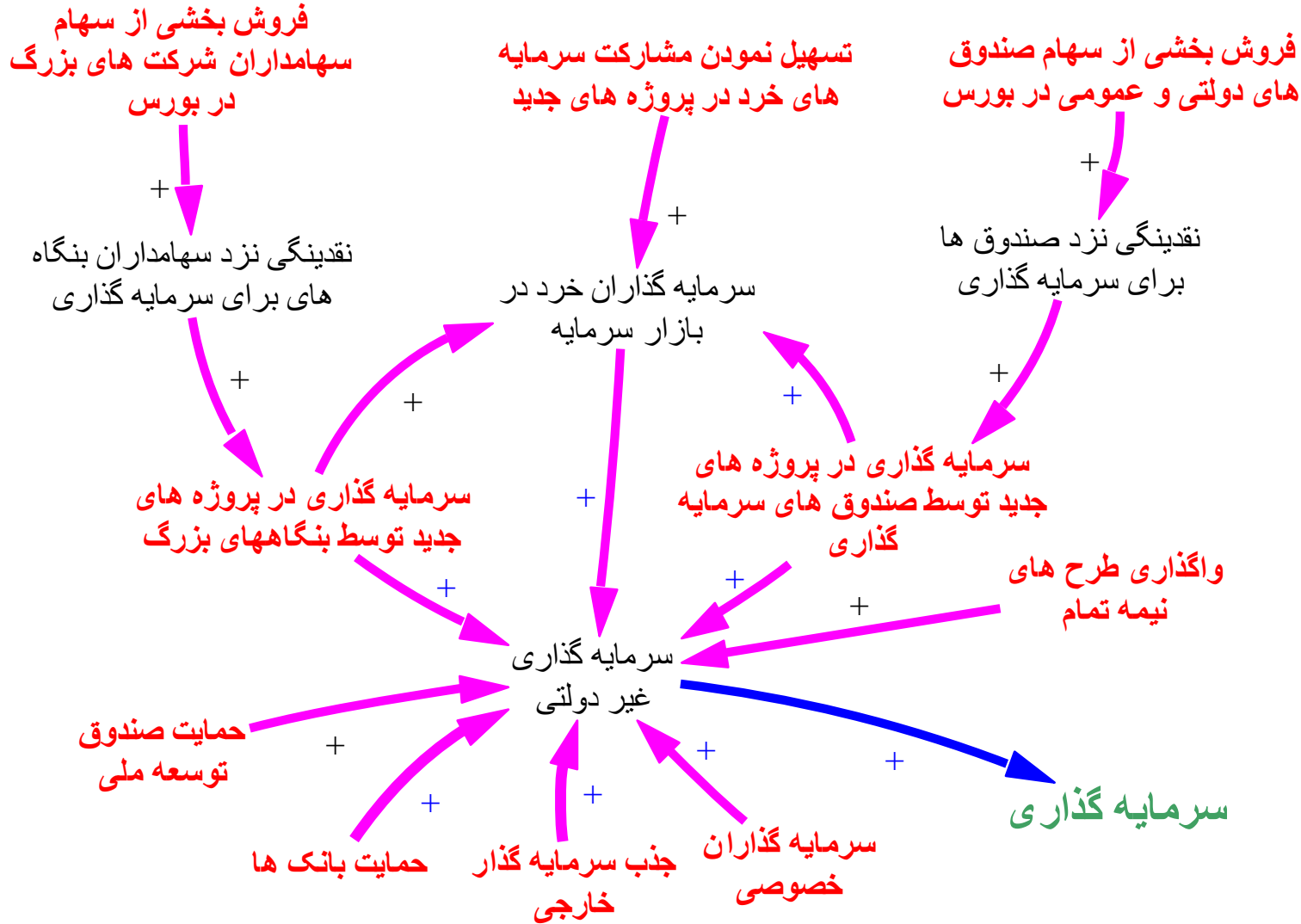
برای افزایش سرمایه گذاری

- **صندوق ها:** سرمایه گذاری صندوق ها در پروژه های جدید
- **بنگاه های بزرگ دولتی و عمومی:** سرمایه گذاری در پروژه های جدید
- **سرمایه گذاری خرد:** تسهیل سرمایه گذاری سرمایه داران خرد در پروژه های جدید.
- **واگذاری طرح های نیمه تمام:** واگذاری طرح های نیمه تمام قابل واگذاری به بخش خصوصی
- **طرح های زیربنایی:** ادامه اجرای طرح های زیربنایی که با بازدهی سرمایه گذاری در طرح های تولیدی کمک میکند در زمینه های نظیر آب، راه آهن، و انرژی

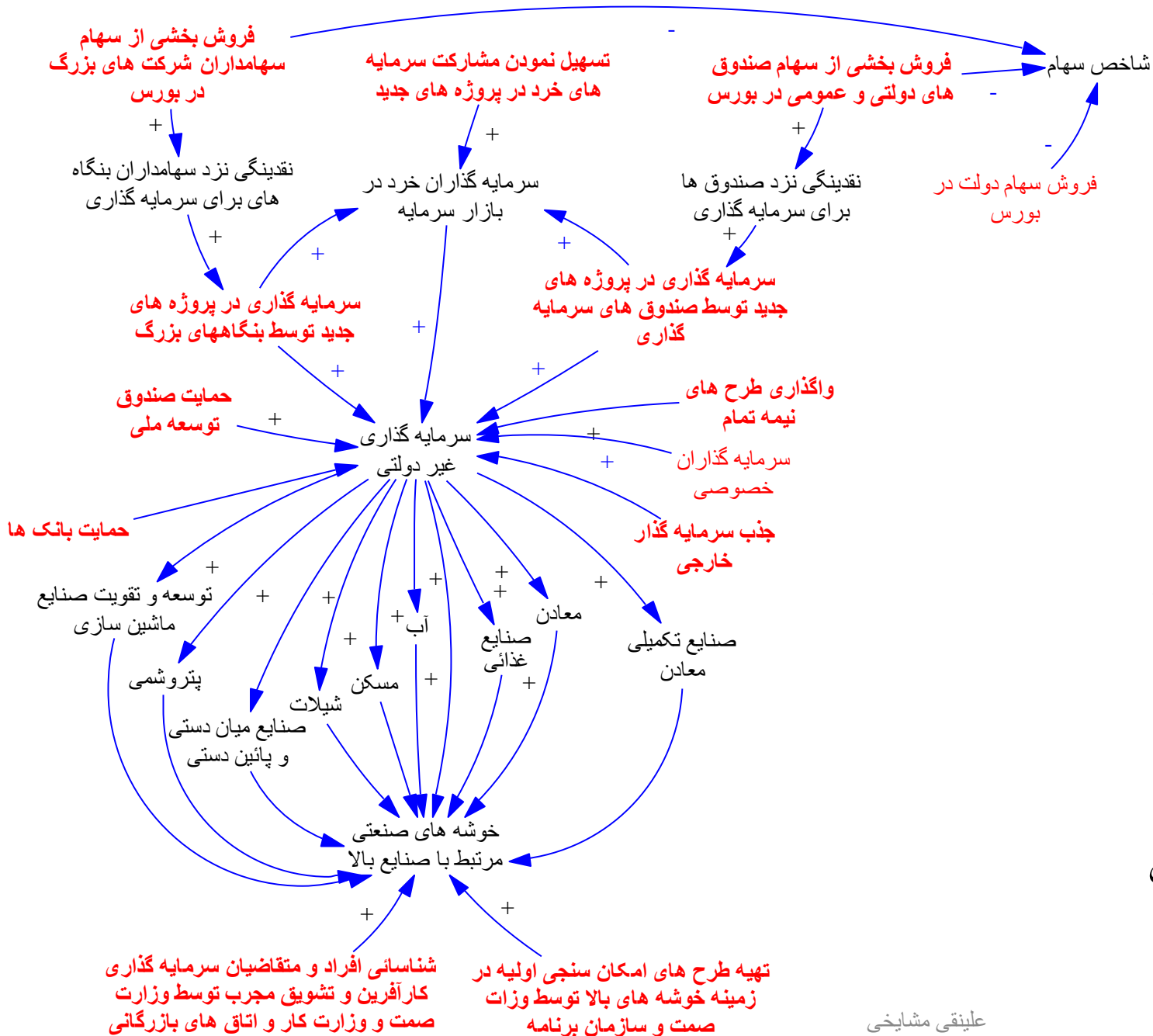

برای افزایش سرمایه گذاری

- فروش بخشی از سهام صندوق ها
- برای جذب نقدینگی از بازار سرمایه
- فروش بخشی از سهام بنگاه های بزرگ دولتی و عمومی برای جذب نقدینگی از بازار سرمایه
- سرمایه گذاری صندوق ها و بنگاه های بزرگ در پروژه های جدید و ارائه آن پروژه در بازار سرمایه
- جذب سرمایه های خرد در بازار سرمایه به پروژه های جدید.
- واگذاری طرح های نیمه تمام قابل واگذاری به بخش خصوصی
- حمایت صندوق توسعه ملی و بانک ها از پروژه های سرمایه گذاری جدید.
- جذب سرمایه گذار خارجی

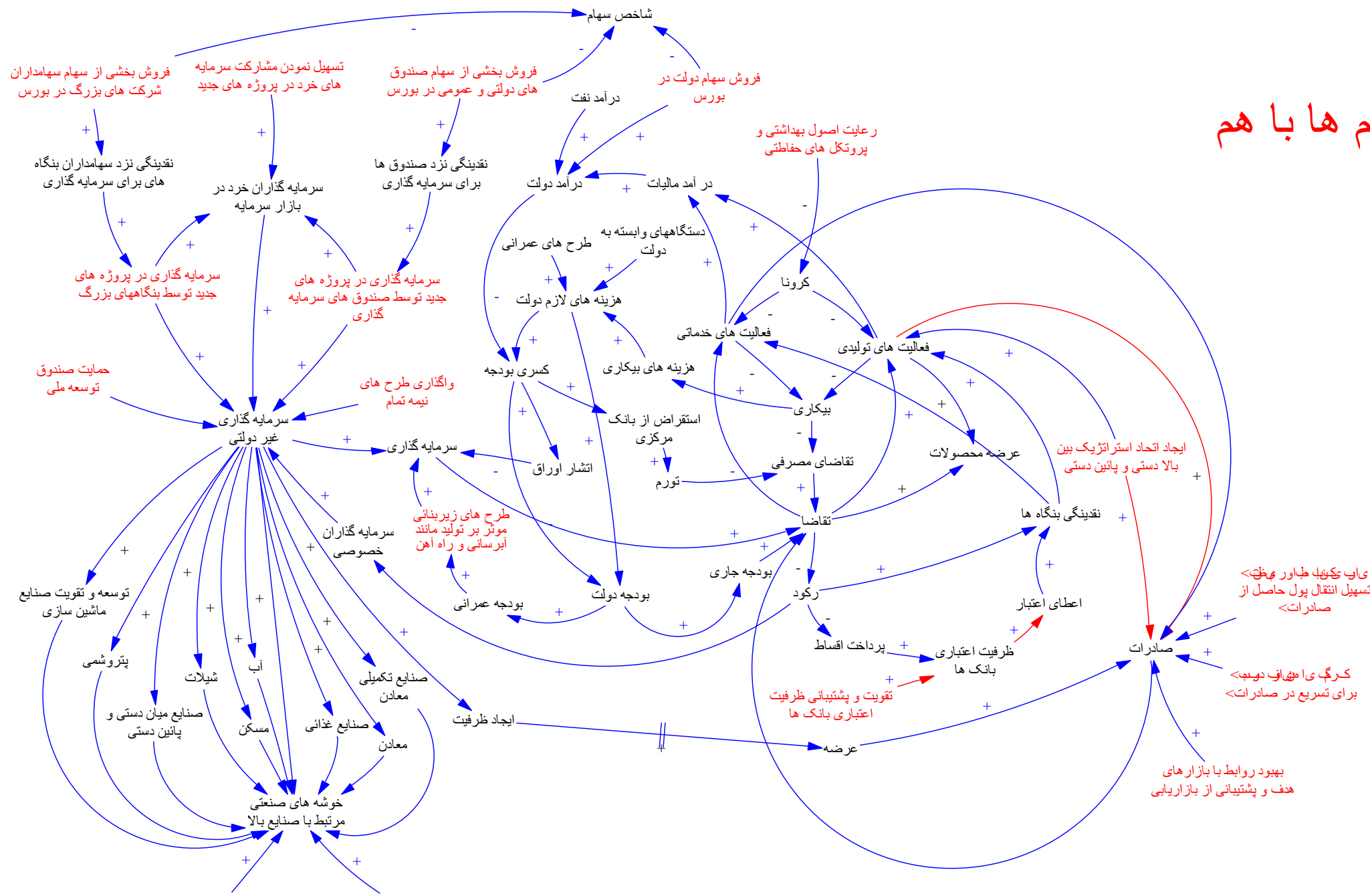

سرمایه گذاری در پروژه های جدید

- نقدینگی حاصل از فروش بخشی از سهام باید در پروژه های جدید سرمایه گذاری شود.
- با راه اندازی پروژه های جدید، سهام شرکت های پروژه در بورس ارائه می شود تا سرمایه گذاران خرد بتوانند در سرمایه گذاری مشارکت کنند.
- سرمایه گذاری ها در زمینه هایی که کشور نیاز دارد (مثل مسکن و آب) و مزیت نسبی دارد انجام می شود.
- سازمان برنامه و وزارت صمت و وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی طرح های اولیه امکان سنجی را به سرعت تهیه و در اختیار سرمایه گذاران قرار می دهند.

همه مکانیزم‌ها با هم

یاب تکمیل طباور می‌ظنند >
تسهیل انتقال پول حاصل از صادرات >

کرگه‌ی اهراف دهیم >
برای تسریع در صادرات >

بهبود روابط با بازارهای هدف و پشتیبانی از بازاریابی

شناسایی افراد و متقاضیان سرمایه‌گذاری
کارآفرین و تشویق مجرب توسط وزارت صمت و وزارت کار و اتاق‌های بازرگانی

تهیه طرح‌های امکان‌سنجی اولیه در زمینه خوشه‌های بالا توسط وزارت صمت و سازمان برنامه

علینی مشایخی

از توجه شما متشکرم